

Tidning från Studieförbundet Bilda

kolon

NR 2
2010

Hiphop! ■ Almedalen 2010
Kyrkohistorisk Moskvaresa

4

:kolon mötte Alexander Bengtsson, Expo, som är övertygad om att främlingsfientlighet inte går att tiga ihjäl. Folkbildning är det enda som hjälper.

6

I slutet av april invigde Bilda Hiphopcentralen i Malmö - fullt av kreativitet: musik, dans, film, foto. Jason Rincon och Kenny Ljung berättar om tankarna bakom.

9

Krönika: Margareta Andermo, projektledare *Young women training for peace*

10

Följ med på en resa till Moskvapatriarkatet av kyrkohistorisk betydelse, och läs om ett världsunikt samarbete.

12

I Oxhagen, Örebro, har en samling människor gått ihop för att ta makten över sitt bostadsområde.

14

Lokala aktualiteter i Bildasverige.

19

Krönika av Bildas förbundsrektor Kerstin Enlund.

En hyllning till det mänskliga

Det här är ett sommarnummer av tidningen :kolon, som utkommer fyra gånger om året till dig som är cirkelledare, jobbar i någon av våra medlemsorganisationer, eller på annat sätt får tidningen. Numret är en hyllning till människor som kommer samman och tänker och är kreativa tillsammans – oavsett var man kommer ifrån, oavsett vem man är.

I Bilda möts så många människor under ett verksamhetsår. Det vi, som jobbar i Bilda, är mest stolta över, och alltid kämpar för, är att vi ser till att mötet blir till. En historisk resa till Moskva för representanter från olika ortodoxa kyrkor är ett sådant exempel. Ett annat är att bygga en lokal i Malmö där massor av människor som gillar hiphop får möjligheten att samlas och vara kreativa tillsammans.

En hyllning till det mänskliga! Vad spännande det är när vi möts och pratar med varandra! Låt oss aldrig bli för ängsliga mot varandra så att vi inte vågar bråka och ifrågasätta – och låt oss aldrig bli så inskränkta att vi inte orkar lyfta blicken och lyssna på vad andra har att säga!

Vill du träffa oss och prata mer finns vi på våra kontor runt om i landet (se www.bilda.nu), eller sök upp oss i Visby under Almedalsveckan 4–10 juli.

Med detta nummer önskar Studieförbundet Bilda dig en skön sommar!

Tobias Johansson,
redaktör

:kolon

Bilda

Studieförbundet Bilda, Box 79, 125 22 Älvsjö

Tel 08-727 17 10 ■ info@bilda.nu

www.bilda.nu ■ www.bildamusik.nu

ISSN 1650-5808

Omslag

Bild: Anders Roos.

Nenad Stevanovic i studiosätet i Hiphopcentralen, Malmö

Ansvarig utgivare

Kerstin Enlund, telefon 08-727 17 11

Redaktör

Tobias Johansson, tel 08-727 17 29, tobias.johansson@bilda.nu

Layout

Boel Algulin

Redaktion

Boel Algulin, Tobias Johansson, Louise Lind, Magnus Nordqvist, Birgitta Haglund

Tryck

Davidsons Tryckeri AB, Växjö

:kolon kommer ut fyra gånger per år. Lösnummer går att beställa från Studieförbundet Bilda.

Mixed Sources
Product group from well-managed
forests and recycled wood or fibre
www.fsc.org Cert no. SGS-COC-005306
© 1996 Forest Stewardship Council

Gemensam sak mot främlingsfientlighet

Nu stiger Bilda fram och tar upp kampen mot främlingsfientligheten. 7 juni, under pågående Almedalsvecka, anordnar Folkbildningsförbundet, studieförbunden och EU-kommissionen ett två timmar långt seminarium i ämnet på Gotlands länsmuseum.

– Studieförbundens uppdrag är att bedriva arbete i syfte att främja demokratins värden, säger Erik Amná, professor i statskunskap vid Örebro universitet med fokus på demokratifrågor och även förbundsordförande i Bilda. Det här är vårt gemensamma Almedalsbidrag.

Erik Amná, som är en av seminariets samtalsinspiratörer, menar att alla vi människor är medansvariga till främlingsfientligheten.

– Varhelst främlingsfientligheten visar sig måste vi reagera. Det är en solidarisk handling att försvara invandrade svenskers rättigheter och värdighet.

Och Bilda, som är med och organiserar de ortodoxa och katolska samfundens bildningsarbete, har ett extra ansvar, menar han.

– Vi måste göra klart vad främlingsfientlighet betyder men att vi också måste förstå den, betonar han. Kampen får inte utesluta ett försök att förstå. Här kommer folkbildningen som står för kunskap och möten mellan människor in. Vi befinner oss i upptakten av en valrörelse och det finns en risk att vi får in ett främlingsfientligt parti som Sverigedemokraterna i riksdagen. Då måste vi öka vår tilltro till - och tolerans mot – främlingar och flyktingar.

Som exempel på vad man kan göra för ökad tolerans nämner Erik Amná samarbetet mellan Sveriges hembygdsförbund och tidningen Expo, vars syfte är att kartlägga antidemokratiska, högerextrema och rasistiska tendenser i samhället.

Under två dagar, vid olika tillfällen, har nyckelpersoner i främst skånsk och halländsk hembygdsrörelse fått lära sig att känna igen och bemöta främlingsfientlig och antidemokratisk argumentation.

Erik Amná har också ett färskt bidrag med sig till Almedalen, han kommer att presentera ny statistik från en undersökning han gjort om unga människors tolerans mot främlingar och flyktingar.

– Det är ett krävande arbete vi har framför oss och hittills har studieförbunden hållit en mycket låg profil. Jag skulle vilja att vi spelar en mycket aktiv roll i församlingar och samhällen, säger Erik Amná, som förväntar sig bra och väldigt konkreta idéer om hur man ska gå vidare i kampen mot främlingsfientligheten. ■

Text: Birgitta Haglund

Bild: Nina Gergi

Kunskap och möten – ett vaccin mot främlingsfientlighet

Almedalen 2010: Gotlands länsmuseum (caféet), 7 juli kl 10–12.

Panelsamtal, miniseminarier och fotoutställning.

Rasismen kan inte tigas ihjäl

Rasism och främlingsfientlighet har sin grund i idéer som sprids mellan generationer och i kompisgäng. De går inte att tiga ihjäl utan måste bemötas med andra idéer. Det är Alexander Bengtsson på Expo övertygad om. Folkbildning är det enda som hjälper.

Text: Magnus Nordqvist
Bild: Anna Tysk

Själv blev Alexander Bengtsson vaccinerad mot rasistiska och främlingsfientliga idéer redan i hemmet i Frillesås i norra Halland. Hans mormors familj hade flyttat från Norge strax innan andra världskriget bröt ut och det präglade familjens värderingar på djupet. Men i skolan mötte han andra attityder. Han blev medveten om att det han tyckte var självklart – långt ifrån var det för alla. På den vägen kom han att engagera sig i Expo, där han sedan några år tillbaka är ansvarig för utbildningsverksamheten.

– Jag kommer från ett litet samhälle där främlingsfientliga jargonger och idéer finns. När jag gick på högstadiet delades vi mer eller mindre upp i två gäng. Det handlade nog ganska mycket om tillfälligheter var man hamnade. När man ska förklara varför ungdomar blir främlingsfientliga och får intoleranta idéer blundar man ofta för att det kommer hemifrån eller från äldre människor i ens närhet och tvärtom.

Stiftelsen Expo, som funnits sedan 1995, består av tre delar: tidskriften, en researchdel som bland annat underhåller norra Europas största arkiv över rasistisk propaganda och litteratur, och så utbildningsdelen som Alexander jobbar med. De arrangerar föreläsningar för skolor, fackföreningar, politiska partier och myndigheter. De ger ut studiematerial, och i höst startar de tillsammans med Röda korset sin första folkhögskolekurs. De ska precis lansera en skolwebb med material för lärare och elever.

– Vi tror att ska man bemöta rasism och främlingsfientlighet måste man känna till och vara väl insatt i hur rasister och främlingsfientliga tänker, resonerar, och också agerar. Expo har en unik kompetens när det gäller den organiserade rasismen i Sverige.

Så syftet är inte att omvända rasister utan mobilisera motståndet mot dem?

– Det händer förstås att vi får rasister att tänka i andra banor. Men den skola som tror att man motverkar rasistiska och främlingsfientliga strömningar med en timmes föreläsning i aulan har fel. Det kräver ett mycket mer långsiktigt arbete. Vi kan givetvis bidra med redskap som de kan använda. Men det hänger på vad som görs i det dagliga arbetet.

Men det handlar primärt om att sprida kunskap om de här rörelserna och avslöja dem så att folk vet vad de har att göra med?

– Ja, så kan man beskriva det. Det har funnits en syn i Sverige på de här frågorna att det här går att sopa under mattan, man har talat om att man ska tiga ihjäl rasismen och så. Men det fungerar inte. Det måste upp till ytan; exponeras och ifrågasättas. Grejen är att om vi ifrågasätter de rasistiska och främlingsfientliga idéerna och argumenten så upptäcker man ganska snart att de står på väldigt lös grund. Det är en politik som bygger på lögn och hat. Så man kan gott kalla det för ett avslöjande. Men i stället har man nöjt sig med att möta upp med floskler eller helt enkelt negligerat.

Den här strategin att tiga ihjäl handlar väl om att man inte vill bidra till en polarisering? Du beskrev själv hur ni blev två gäng på skolan, är det verkligen bra?

– Vi är inte mer än en produkt av det samhälle vi lever i. Och det är ett otroligt polariserat samhälle på många sätt. Det är till exempel väl belagt att det finns en opinion i Sverige, som inte utgör en majoritet men ändå är betydlig, som är starkt emot en utomeuropeisk invandring, som inte vill ha grannar som kommer från andra länder och så vidare. Och den här opinionen har funnits mycket länge. Vi kanske inte har sett den så mycket i den politiska debatten under den senaste tiden. Men i människors vardag – inte minst bland ungdomar – så är den här polariseringen en verklighet. Jag kan tycka att det är bra att detta kommer upp till ytan så att de här samtalen förs, för annars blir inte de här idéerna motsagda.

Något annat som man ofta hört är ju att rasism och främlingsfientlighet grundar sig i något annat, som frustration över orättvisor till exempel? Är du säker på att ni ger er på rätt saker?

– Jag har själv tillhört den falang som på fullaste allvar menar att rasism och intolerans bara handlar om socialt utanförskap och missnöje. Men jag kan konstatera att Sverigedemokraterna gjorde sitt rekordval på toppen av en högkonjunktur. Tittar man ut i Europa där främlingsfientliga partier har haft framgångar så har det sett väldigt olika ut. Det har inte bara varit i lågkonjunkturer. Det har inte heller varit så att de här partierna bara hämtar sitt väljarstöd från underklassen eller arbetarklassen. Det här är idéer som finns. Det här är ett politiskt budskap, politiska idéer om hur samhället ska vara. Visst, lågkonjunkturer, segregation och sådana saker kan absolut spä på, men idéerna finns och har funnits innan dess.

Är du rädd för de här gruppernas idéer?

– Ja, jag är orolig. Man är historielös om man tror att den retorik som till exempel Jimmie Åkesson använder sig av är ofarlig. Det är inte så att jag tror att Sverigedemokraterna kommer att vinna valet men jag kan se att när de sprider

sitt budskap så förändrar det samhällsklimatet, påverkar hur människor ser på varandra och politiken. Det är livsfarligt. Länder som tidigare haft en relativt generös flyktingpolitik stänger gränserna. Samhällen blir mer polariserade och etniska och religiösa minoriteter pekas ut som syndabockar. Det är inget samhälle som jag vill ha. Det gör mig orolig. ■

Fakta Expo

Stiftelsen Expo är en privat forskningsstiftelse som grundades 1995 i syfte att studera och kartlägga anti-demokratiska, högerextrema och rasistiska tendenser i samhället. Verksamheten bedrivs på ideell grund. Stiftelsens plattform värnar demokrati och yttrandefrihet mot rasistiska, högerextrema, antisemitiska och totalitära tendenser i samhället. Expo saknar kopplingar till specifika partier och politiska grupper, men samarbetar med alla individer och grupper som delar stiftelsens plattform.

Helt rätt stad för

HipHopcentralens Nenad Stevanovic vid manöverbordet, omringad av Angelo, Jason och Josef.

Josef Goodarz och Jimmy Cai repar inför invigningen.

Gruppen Vatos del Sur med artistnamnen Chilas, Vito och Niño.

Beatsstudio är ett av rummen på HipHopcentralen där musiken byggs upp.

Charlott Elanuos repar inför invigningen.

en hiphopcentral

I Malmö har Bilda precis invigt Hiphopcentralen. Här får man greja med hiphop, r'n'b, dans, foto, film. Musiken och kreativiteten är det viktigaste. Som det heter i Bilda: utan musiken dör man. :kolon mötte Jason Rincon och Kenny Ljung – två hårt arbetande eldsjälar.

Text: Tobias Johansson

Bild: Anders Roos

Hiphopcentralen på söder i Malmö; ännu en viktig byggsten. Huset är en del i Bildas kulturella infrastruktur, där lokaler ofta är förutsättningen för att kreativiteten ska flöda. Med studio, dansgolv, ledarstöd – och så vidare – skapas förutsättningarna för att utveckla intresset.

– Det är ett projekt främst för ungdomar mellan 13–22 år, säger Jason Rincon.

Han är en av fyra som byggt och inrett lokalerna, efter en idé de kommit till Bilda med. Kenny Ljung är en annan:

– Här i Malmö är det så att var och varannan ungdom sysslar med musik på något sätt, säger han. Det finns stora möjligheter. Vi låter dem komma hit gratis. Det enda vi kräver är att man är tre eller fler och att vi gör en studie-cirkel. Det är ett litet pris att betala för all hjälp man får av oss.

Vad erbjuds? Frånsett alla tekniska förutsättningar: hjälp av ljudtekniker, dansledare, stöd i den kreativa processen. Någon som frågar: ”Har du tänkt på det här?” Jason, Kenny och de andra har erfarenhet från liknande projekt tidigare och har bra koll på hur man skapar bra stämning.

– Man ska vara äkta och man ska alltid försöka erbjuda det bästa av sig själv, säger Jason. Vi måste vara bra förebilder. Med bra förebilder skapar man bra personer och bra personer hjälper till att bryta ner fördomar.

Inom hiphopen är det inte givet att bygga en central och samla ihop folk. Kulturen har präglats mycket av ensamma artister. Den alltmer lättillgängliga tekniken, när vem som helst kan sitta hemma vid datorn och göra superproduktioner, har inte heller direkt bidragit till att folk kommer samman i skapandet.

– Man har tänkt att ensam är stark en längre tid, säger Kenny. Nu har det blivit fler och fler grupper – så det är perfekt tid nu att samla folk. Hiphop följer trender; börjar en börjar alla.

Och just grupper är något som gillas inom folkbildningen. Mycket.

– Med hiphop-kulturen är det rätt mycket samma sak som med studieförbunden när de började sin verksamhet, säger Jason. Det var folk som växte upp under tuffa förhållanden. Folk som började utveckla sig tillsammans för att få ett värde som människor, för att få betyda något. Som ville belysa de ljusa sidorna i ett område eller i en minoritetsgrupp.

Men tro för den skull inte att hiphop kommer att lösa några världsproblem, bara för att det råkar vara en lite större andel invandrarrepresentation bland utövarna. Sådant är fy skäms-tankar i ett Bilda där musiken måste få vara i centrum.

– Det är lite slarvigt tänkt, säger Jason. Är det därför vi ska satsa på hiphop? För att lösa integrationen?

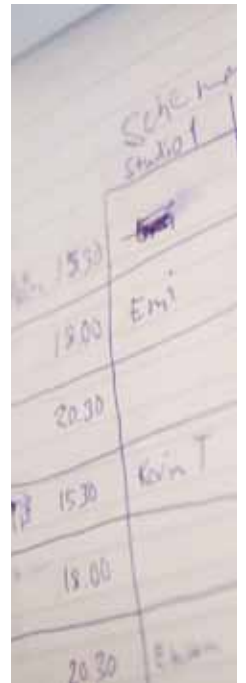
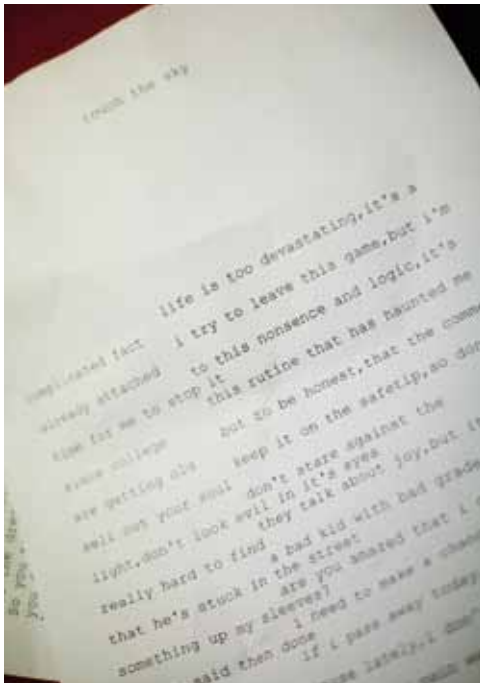
Det finns så mycket annat man kan satsa på i stället. Hiphop är utveckling för en person och gruppen. Då pratar vi inte om att integreras utan att utvecklas, få passa in, och synas. Läger kommunen ner fritidsgårdar och tror att hiphopen ska rädda folk tänker man fel. Hiphopen räddar två personer kanske, medan de andra ville vara på fritidsgården och spela kort, biljard, något annat. En nedlagd gård innebär att förebilder som personal försvinner och då känner man sig sviken. Rätta integrationslösningen är att folk inte känner sig svikna.

Första målet var invigningen av lokalerna. Nu vidtar att etablera Hiphopcentralen i Malmös kulturliv. Och sedan? Sprida de goda tankarna till andra delar av Sverige. Kanske göra utbytesgrejer. Åka till Mellanöstern. Möten.

– Jag ska jobba två dagar i veckan, säger Kenny, men jag vet att jag kommer vara här varje dag. Det är allt ... stämningen, att jag är så intresserad av musik och ungdomsverksamhet. Det är inte enkelt, det är väldigt mycket att göra och mycket ansträngningar - men vem kan säga att de har ett jobb som dom längtar till att gå till? Det är nog inte många som öppnar ögonen på morgonen och tänker att ”åh, äntligen är det måndag, äntligen får man gå till jobbet!” Oavsett om det här tar all min fritid så gör jag det jag tycker om. Fritid kan man ha när man dör, liksom. ■

En av studios helt nya grupper, med Eldin Kukuljac, Javier Abalo, Piotr Smyk och Samir Dudus.

Daniel Kalebi vid en av datorerna.

Jason Rincon, en av initiativtagarna till Hiphopcentralen i Malmö.

Jason Rincon, Nenad Stevanovic, Kenny Ljung och Sindri Jonsson.

Fakta:
Hiphopcentralen ligger på Industrigatan 13 B i Malmö. Hiphopverksamhet i Bildas regi, i olika former, finns på flera andra orter i Sverige. Exempelvis Göteborg, Örebro, Gävle (startar i höst), Jönköping, Gislaved, Umeå och Sundsvall.

“Vi håller fast vid hoppet när det är som mest hoppöst, det är så vi överlever.”

Text: Margareta Andermo

► Det hänger en liten fågel av blyinfattat glas med en olivkvist i näbben i mitt fönster. Den är från Betlehem.

Utanför seglar fiskmåsar över takåsen och kajor, ringduvor, trastar passerar synfältet. Nyligen vippade årets första sädesärta i strandlinjen mot Vättern; en av vårens alla gränsöverskridare som förundrar mig och påminner om att det omöjliga kan vara möjligt.

Min glasfågel är en fredsduva. Den är lätt att artbestämma även utan fågelbok. Glaset är från trasiga kyrkfönster i Betlehem, formgivare en hantverkare i Lutherska kyrkans konstcentrum, olivkvisten ett karaktärsdrag. Sången mycket arttypisk. Den upprepas gång på gång men man hör den bara om man verkligen vill: ”Fred på jorden!” Och så den där slutknorren, dialekten som somliga fåglar har och som visar var just de hör hemma: ”Befria det ockuperade Palestina!”

Det finns en speciell klang i glasfågelns sång. Den påminner om något i Usama Nicolas röst, när vi senast möttes i Wíams försoningscenter i Betlehem. Han hade just guidat de palestinska och svenska tjejerna i *Projekt Fredsbygge* genom flyktinglägret Aida, visat hur muren ringlar tätt intill och ända in Betlehem, pekat ut Gilo, en av de 22 israeliska bosättningarna som omger hans hemstad. De ligger på palestinsk mark där han lekte som barn och dit han nu inte har tillträde.

I min kikare såg jag att vallmon just börjat blomma bland olivträden på andra sidan muren. Fåglarna byggde bo – var det en olivkvist i näbben på en av dem? Människor syntes inte till, muren hindrar ägarna att bruka sin väntande mark.

Det är de svenska tjejerna första dag i Betlehem. De har just mött den palestinska gruppen. Snart ska de tillsammans börja utforska vad begreppen ickevåld, konflikthantering och kvinnors delaktighet innebär i denna kontext. Muren som reser sig intill centret är en ständig påminnelse om palestiniernas verklighet. Om någon vecka möter de den israeliska gruppen i *Projekt Fredsbygget* och deras verklighet, har workshop på samma tema tillsammans med dem. I juni är det meningen att alla tre grupperna ska fortsätta utbildningen tillsammans i Sverige.

De svenska tjejerna har ännu inte varit i Israel och Palestina ett dygn och redan är de skakade. ”Hur kan ni leva så här, hur står ni ut?”

Det är då jag hör fredsfågeln klang också i Usamas röst. Han säger: ”Vårt främsta vapen är ickevåld. Vi tror på försoning. Vi håller fast vid hoppet när det är som mest hoppöst, det är så vi överlever. Det är så vi kan övervinna.”

Sjung min fågel, påminn om hoppets sång där inget hopp längre råder, om det gränsöverskridande som inga murar kan hejda! Sjung, lär mig sjunga! ■

Historiskt möte i

Feride Tas från Bildas förbundsstyrelse, Susanne Ayoub, Bilda Öst och arkimandrit Tikhon.

Gruppen besökte kloster och kyrkor i och utanför Moskva. Här kupolerna på en av kyrkorna i Petrovskaklostret.

Mötet med patriarken i samband med firandet av 100-årsjubileet för den ryska kyrkans återupprättelse. Dositej från Serbisk-ortodoxa kyrkan och biskop Vladimir Aleksandrov med patriark Kirill.

Den svenska delegationen och patriark Kirill. I sitt tal till de svenska biskoparna betonade patriarken samarbetet mellan kyrkofamiljerna. Till höger om patriarken står ärkebiskop Julios från Syrisk-ortodoxa kyrkan och till vänster biskop Abakir från Koptisk ortodoxa kyrkan, båda med säte i Södertälje. På bilden syns också fader Vladimir Aleksandrov och fader Gabriel Barqasho som också deltog i den svenska delegationen.

En ikon av den heliga familjens flykt till Egypten var den svenska delegationens gåva till patriarken. Ehab Rafael visar upp den. I bakgrunden Åsa Ahqvist, Bilda Öst.

Resan var också en studieresa och biskoparna och deras följe guidades i den ryska kyrkohistorien. Här i Sergiev Possad kloster, den Stora Lavran, några mil utanför Moskva.

i Moskva

Text och bild: Magnus Nordqvist

Det firandet av den gudomliga liturgin i Ärkeänglarnas kyrka i Kreml var resans höjdpunkt. Biskop Macarie från Rumänska-ortodoxa kyrkan, till vänster respektive höger, celebrerade tillsam-

Biskop Dositej, arkemendrit Tikhon och fader Misha Jaksic i Kreml.

► En vecka i april åkte en svensk delegation bestående av fyra biskopar, sex präster, förtroendevalda och personal från Bilda till Moskva. Det var den första delegationen med företrädare för både bysantinska och orientaliska kyrkor som gemensamt besökt Moskvapatriarkatet någonsin. Samarbetet mellan de båda kyrkofamiljerna som vuxit fram i Sverige är världsunikt och väcker stort intresse även internationellt.

Den rysk-ortodoxa kyrkan är en av världens största med över 100 miljoner medlemmar. Patriarkatets intresse och stöd för processen i Sverige är viktigt. Mötet sändes i rysk tv och i egyptisk, där också den största dagstidningen skrev om det.

Mötet med patriarken och hans medarbetare – och resan i övrigt – har stor betydelse för den fortsatta utvecklingen av samarbetet i Sverige. Resan arrangerades av Studieförbundet Bilda. Läs mer i kommande nummer i vårt nyhetsbrev Vax och guld och på bilda.nu/ortodox. ■

Delegationen mötte också andra företrädare för Moskvapatriarkatet, bland annat metropolit Merkurij, som förestår patriarkatets utbildningsdepartement. Under mötet togs initiativ till ett fortsatt utbyte mellan Sverige och Moskva.

Från taket av Kristi frälsare katedralen har man en god överblick över Moskva.

Vi och våra grannar – att ta makten över

De turkiska kvinnorna i Oxhagen undrade vad det var för ätliga bär deras barn pratade om. För att ta reda på det gick de ut i skogen och plockade blåbär, som blev sylt, som alla kunde ta med sig hem och bjuda barnen på.

Text: Kajsa Wiktorin

– Det är viktigt att fånga frågorna och engagemanget direkt, annars kan det försvinna, säger Inger Öhrn, konsulent på Studieförbundet Bilda i Örebro. Hon sitter också i styrelsen för föreningskooperativet Träffpunkt Oxhagen.

– Man kan inte komma med färdiga koncept på vad andra vill göra, utan måste utgå från de behov som uttrycks, alltifrån blåbärsplockning till svenskundervisning och demokratiutveckling.

Låt Oxhagen blomma

Oxhagen är ett mindre bostadsområde, byggt på 60-talet med 2000 boende. Ett av många bostadsområden i Sverige där merparten är av utländsk härkomst. Här mår man enligt statistiken sämst i hela Örebro. Men, det finns mycket kreativitet och vilja i området, som kan tillvaratas genom studiecirkelverksamheten på Träffpunkt Oxhagen. För några år sedan fick de virkade dukar, hittade på second hand, nytt liv när en grupp kvinnor startade virkcaféer. Tillsammans med konstnärinnan Kaipa Gunilla Ericsson utvecklades dukarna till blommor med ståndare och pistiller. Med sina olika hantverkskunskaper, skapades det stora färgglada konstverk som nu pryder taket i föreningslokalen.

Man har också smyckat utemiljön och satsat på street-art med virkade konstverk som klätt lyckstolpar. Också ett sätt att ta makt över sin närmiljö.

Kultur, integration och demokrati

Sedan 2006 drivs mötesplatsen som ett föreningskooperativ med nio olika föreningar. Här bedrivs verksamhet både för vuxna, ungdomar och barn. De tre nyckelorden kultur, integration och demokrati präglar allt arbete. Inger Öhrn bidrar med idéer och inspiration. Hon upplever att verksamhetens styrka är att den bygger broar mellan de boende.

Att känna sina grannar skapar trygghet och gemenskap, som i sin tur ökar områdets status för de som bor här. Tillsammans satsar de på ett långsiktigt integrationsarbete, med kultur som gemensam nämnare. Både som uttrycksform och som en brygga mellan kulturer.

Ett initiativ leder till flera

En kvinna frågade om hon fick ha ett kulturprogram och visa hur man dansar i Kongo. Även om dansen var en lovsång till kvinnans gud, slutade kvällen med att trettio personer, med olika nationaliteter och trosinriktningar, dansade tillsammans.

Efter det blev det flera kulturkvällar med dans, mat och musik, som byggde på egna initiativ. Så har verksamheten i kooperativet fortsatt och utvecklats. Fler föreningar är på väg in och man hoppas på ett utvecklat brett samarbete mellan flera olika aktörer och inriktningar.

Egenmakt ger självständighet

Att skapa en positiv "hemmakänsla" i sitt eget bostadsområde är extra viktigt i utsatta områden. Känner man sig trygg och delaktig i området där man bor är det lättare att ta sig vidare in i det svenska samhället. För att visa på möjligheterna till påverkan bjöds politiker från alla riksdagspartier in för att skapa en dialog kring bostadsområdet.

Att de boende kan vara med och påverka om bussen ska dras genom området eller utanför, hur fritidsgården ska vara öppen och själva vara med och utveckla planerna på en familjecentral skapar egenmakt och självständighet. Det är viktigt med ett aktivt föreningsliv och former för verksamhet så att initiativ kan tas tillvara på plats, där människor lever och bor. Snart är det dags att bjuda in politikerna igen, inför valet hösten 2010. ■

mar ver närmiljön

Artikeln är hämtad ur studieförbundens gemensamma skrift *Olikheter berikar*, som Folkbildningsförbundet ger ut i vår. Där kan du läsa flera goda exempel från studieförbundens verksamhet runtom i landet. Ladda ner den på www.studieforbunden.se.

Tomas Axelsson leder panelsamtal med Anna Kåver, Stefan Einhorn och Maria Lundqvist under Existentiell Filmfestival.

Det ger mycket mer att se film tillsammans

► Den 15 april hölls invigningen av Existentiell filmfestival i Dalarna för åttonde året i rad. Festivalen har etablerat sig som en institution för människor som älskar att se film tillsammans och samtala om den.

Existentiell filmfestival i Dalarna vill få människor att diskutera samhällsklimat, tidsanda och livsvillkor utifrån film. Med filmer som *Mammut* och *Revolutionary Road* skapades möjlighet att samtala om familjer i kris, exempelvis, under temat för festivalen: *Den lyckade människan*. Vad är en lyckad människa?

Temat syftar på hur många människor idag kämpar med omöjliga ideal för att kunna duga till i sina egna och andras ögon. Dessa ideal skapar kanske olyckliga människor – de filmer som visades under festivalen problematiserade och fördjupade.

194 deltagare såg på film och samtalade, och samtalspaneler gav extra bränsle till samtalet. Exempelvis en panel med Anna Kåver (psykolog och författare), Stefan Einhorn (författare) och Maria Lundqvist (skådespelerska). Panelen inledde med att ge sin syn på filmerna och sen bjöds de övriga deltagare in med sina åsikter.

Det som kunde konstateras efter de första seminariepassen var att film är ett fantastiskt verktyg för diskussion. Genom att se en film som tar upp existentiella frågor tillsammans skapas en fantastisk utgångspunkt för vidare samtal och diskussion. Det är verkligen som Kajsa Eklund, kulturskribent, utbrast under seminariet som följde filmen *Se mig*:

– Vilken skillnad det är att se film tillsammans!

För det är en skillnad. Och det är det som Existentiell filmfestival i Dalarna handlar om. ■

Miljömedvetet, ekonomiskt och kul!

► Återbruka dina gamla kläder, tyger och bruksföremål! På *Bilda online* erbjuds cirkular där du får återbruka det du har hemma i förråden. Med 7–10 dagars intervall får deltagarna nya uppgifter som man genomför på hemmaplan. Efter varje uppgifts möts gruppen på internet och redovisar och delar sina skapelser.

– Endast fantasin sätter gränser! säger cirkelledaren Isa Landelius.

En första omgång är redan igång nu under våren, fler planeras att genomföras under sommaren/hösten. Cirkularna startar så fort tillräckligt många deltagare anmält sig. Mer information finns på *Bilda online*: www.bilda.nu/online. ■

Körkort och läxhjälp i Skellefteå

► Bilda har fått en ny eldsjäl i Staffan Edin, Skellefteå. Sedan 20 år tillbaka är han lärare på Vuxenutbildningen där, men har även under alla år arbetat med ideell verksamhet. Bland annat för PMU InterLife som är pingstförsamlingens biståndsorgan. Nu senast har han tagit initiativ till två grupper i Bildas regi.

– Jag tror på idealiteten och har alltid drömt om att ha en verksamhet som inte grundar sig på ekonomi. Så jag tog kontakt med Bilda och föreslog körkortsteori för invandrade svenskar och Pluggerian som skulle fungera som läxhjälp för gymnasieungdomar.

Strax före jul drog Staffan Edin igång sina två grupper med stor framgång. I dag är körkortsgrupperna två och snart kommer också Pluggerian att utökas, tror han.

– Det märks så väl att den här typen av hjälp behövs bland våra invandrade svenskar som har svårt med språket. Även om Pluggerian riktar sig till alla gymnasieelever är det främst ungdomar med invandrarbakgrund som kommer.

Till exempel har han en tjejgrupp som kommer till Pluggerian varje onsdag. De bor fem mil härifrån och stannar kvar några timmar efter skolan för att kunna vara med.

– Det är en härlig grupp, säger Staffan Edin med engagerad norrländsk brytning.

Bilda hyr verksamhetslokal i Skellefteå

Från och med april 2010 hyr Bilda en verksamhetslokal på Stationsgatan i Skellefteå. Redan nu är körkortsteori och läxhjälp för invandrare igång i lokalerna (se ovan).

– Vi har många tankar och idéer på vad man skulle kunna göra med lokalerna, säger Petra Falk, konsulent på Bilda.

Bland idéerna finns hantverkscaféer, målar kurs, samtalscirkular och träffar för seniorer. Även grupper som håller med levande rollspel – s k ”lajv” – har visat intresse för lokalen.

– Vår önskan är att lokalen ska locka fram många nya och roliga idéer!

Utmaningen att komma med nya idéer sträcker sig till alla som är intresserade. Lokalen är till för att användas! Har du en idé eller tanke, kontakta Petra Falk: 090-14 20 11, petra.falk@bilda.nu. ■

Vätterfesten

► Vätterfesten, årets höjdpunkt på Vätterstranden i Jönköping, är snart tillbaka! Den 12–14 augusti, sista helgen på sommarlovet, går festen av stapeln. Temat för festivalen, som i år firar femårsjubileum, är som tidigare år actionidrott och kultur.

Festivalen är ett arrangemang för hela familjen, med tonvikt på ungdomar i tonåren, och mixar häftiga upplevelser såsom skate, cykel, kampsport, SCAD-diving, cykel- och trampolinshow, klättring, styling, hoppborg, fäktning, volleyboll, jonglering, dans, fighting camp och happenings med bra artister på lokal och nationell nivå, förra året ex Jonathan Fagerlund, Deportees, Freak Kitchen, Sessions, Liquid Ham (vinnarna av *Brorocken* i år), Samuel Ljungbladh och Agnes.

Bilda är med och arrangerar festivalen gemensamt med föreningslivet och Jönköpings kommun.

För mer infobesök gärna festivalens hemsida www.vatterfesten.se. ■

Strandfestivalen firar 10 år

► I juli firar Strandfestivalen i Oskarshamn 10-årsjubileum. Sedan flera år tillbaka är Bilda med som samverkanspart. Många pop- och rockgrupper från Bildas verksamhet har spelat på festivalen.

Till jubileumsåret i sommar är bland annat artisterna *Deportees*, *Ola Joyce* och *Name the Pet* än så länge bokade.

Förutom musik, blir det beachvolleyboll- och beachfotbollsturneringar, seminarier och gudstjänster.

Festivalen pågår mellan 29 juli–1 augusti. Se festivalens hemsida www.strandfestivalen.se. ■

Bilder: Lars-Göran Olsson

Daniel Braw, Elisabeth Lindgren, Sune Fahlgren, Solveig Westerborn och Ulf Schöier deltog i pilgrimsresan, liksom Lars-Göran Olsson.

Pilgrimsvandring i Israel och Palestina

► ”Man reser modernt nu för tiden i Palestina, vare sig man färdas där som turist eller pilgrim”, skrev Märta Lindqvist i boken *Palestinska dagar* (1931). Inte mycket har förändrats sedan dess: de bekväma turistbussarna är det klart vanligaste transportmedlet till de heliga platserna.

Men går det att göra på ett annat sätt? Skulle det gå att pilgrimsvandra genom landet i modern mening? Det undersökte en arbetsgrupp från Bilda nyligen under en vecka, och svaret på båda frågorna blev definitivt ja.

Gruppen började i Galileen, och vandrade bland annat till platsen för brödundret och Saligprisningarnas berg. ”Den oländiga terrängen omöjliggör ett planmässigt genomvandrande av landet”, skrev Märta Lindqvist på sin tid, men nu har ett ungt amerikanskt par – Anna Dintaman och David Landis – lagt upp den så kallade Jesus Trail (www.jesustrail.com) och dessutom skrivit en tillhörande bok som förenklar vandringen avsevärt.

Pilgrimsresan fortsatte längre söderut, i Ein Kerem – Johannes Döparens hemby – såväl som i trakterna runt Beit Sahour och Betlehem. Vandringen skedde enligt svenskt mönster, med täta pauser för reflektion över dagens nyckelord och med firande av nattvard mitt på dagen. En höjdpunkt var vandringen genom öknen fram till klostret Mar Saba, som emellertid nåddes först genom klättring nerför ett stup där tidigare eremiter har hållit till.

Pilgrimsveckan hade pilotprojektets karaktär, och gav upphov till många nya idéer. Visserligen menade Lindqvist det vara ”icke tillrådligt att låta dylikt känslotänkande förleda en vid Palestinas klimat och terräng ovan västerlänning till att undvika de ordinarie trafikmedlen för att i stället exempelvis genomströva landet till fots”, men pilgrimsprojektet visade att det inte bara går att vandra i det heliga landet, det är på många sätt att föredra.

Resan i april 2010 var ett första viktigt steg på vägen mot att lansera ett nytt resepaket, med pilgrimsvandringen i centrum. Från hösten 2010 erbjuder Bilda församlingar och andra att delta i detta nya upplägg. ■

Vandringen innehöll täta pauser för reflektion över dagens nyckelord och nattvard firades mitt på dagen.

60+ föreläsningsserie för daglediga

► Under hösten 2010 bjuder Studieförbundet Bilda in till en föreläsningsserie för daglediga. Tre engagerade föreläsare kommer att bjuda på sina tankar och prata om aktuella och intressanta ämnen.

Föreläsningarna erbjuds i både Linköping och Norrköping vid varje tillfälle. I Norrköping på Café Vetekornet, med frukost kl 8, och seminariet kl 9. I Linköping äger seminariet rum i Ryttargårdskyrkan, och börjar med en sopplunch kl 12, med påföljande seminarium kl 13. Frukost och lunch är givetvis frivilligt. Det går bra att endast delta i seminariet.

Föreläsare under hösten:

30 september

Patricia Tudor-Sandahl – psykolog och psykoterapeut och aktuell med boken *Den fjärde åldern*. Ämnet för dagen är *Mer levande med åren*.

28 oktober

Torbjörn Fagerström – naturvetare och författare, föreläser om *Religionen idag – från en gud till flera gudar eller ingen alls*.

25 november

Anders Mellbourn – journalist, statsvetare och f.d. chefredaktör för Dagens Nyheter, nu chefredaktör för Sändaren, avslutar höstens föreläsningar med att prata om *Halvvägs för president Obama*.

Anmälan/biljetter och frågor till EvaMarie Brännström, evamarie.brannstrom@bilda.nu, telefon 0702-38 72 21, eller Andreas Thordson, telefon 013-10 54 06 (f m). ■

Patricia Tudor-Sandahl

Torbjörn Fagerström

Anders Mellbourn

Nya replokaler i Uppsala Missionskyrka

► Till hösten står nya, moderna, tillgängliga - och fullt utrustade replokaler klara i Uppsala missionskyrka. Det blir tre stora replokaler; en så kallad tyst eller digital replokal och en mindre för kurser och musikproduktion. Förutom detta blir det också en förstklassig studio.

Projektet leds av SMU i samarbete med Studieförbundet Bilda. En av grundstenarna i projektet är fysisk och psykisk tillgänglighet för alla, så lokalerna byggs med särskild medvetenhet kring olika typer av funktionsnedsättningar.

Musikterapeuten Henrik Forslund hjälper till att erbjuda anpassad musikverksamhet och individuell musikterapi. En särskild satsning görs också på att tjejer som vill hålla på med musik erbjuds förtur att repa, samt olika kurser - exempelvis rockskola och gitarr.

Förutom rockskolor och andra kurser tillgängliggörs lokalerna för lokala band som behöver någonstans att repa.

Byggnationen finansieras av Allmänna Arvsfonden och utrustningen finansieras av Studieförbundet Bilda. ■

Körutbyte mellan Sverige och Palestina

► *Guldkören*, som består av 27 intellektuellt funktionshindrade personer, åker till Jerusalem för att möta en palestinsk kör med medlemmar som även de har funktionshinder. En två dagar lång workshop ska mynna ut i en konsert som hålls 17 maj i Birzeit, strax utanför Ramallah på Västbanken.

– Det är en unik verksamhet. Det är inte ovanligt med körer för funktionshindrade, men här har vi integrerat människor med och utan funktionshinder, säger Ingrid Ödquist från Bilda Väst och som är resepedagog för sällskapet.

Projektet är ett samarbete mellan IM, Individuell människohjälp, som har en verksamhet i östra Jerusalem och Sida som har ett samarbete med musikkonservatoriet i Jerusalem, Betlehem och Ramallah. Även kören *Cardia*, som liksom Guldkören har sin hemvist i Guldhedskyrkan, liksom en dans- och dramagrupp ingår i resegruppen.

Inför mötet har kören i Jerusalem tränat på en sång på svenska och kören i Guldhedskyrkan tränat på en på arabiska.

– Den här resan har länge varit en dröm för Guldhedskyrkans körledare Eva Sundqvist, berättar Ingrid Ödquist. Totalt är vi 46 personer som reser, med många frivilliga som känner medlemmarna i Guldkören väl så att de ska känna sig trygga. ■

Kyrkornas globala vecka 2010 – Skapelsefred byggs inte med vapen

► Varje år spenderar världen ofattbara 10.000 miljarder kronor på vapen och militär rustning, samtidigt som en miljard människor lever i djup fattigdom. Kyrkornas globala vecka i november 2010 handlar om hur vi kan bygga varaktig fred och skapa utveckling utan vapen. De senaste tio åren har vapenhandeln i världen ökat och den svenska vapenexporten har till och med tredubblats. Hur kan vi, som individer, kyrkor och organisationer bidra till en fredligare värld genom att arbeta för nedrustning?

Kyrkornas globala vecka arrangeras av Sveriges Kristna Råd och Svenska missionsrådet samt Diakonia, Kristna Fredsrörelsen, The Life & Peace Institute, Sensus studieförbund, Studieförbundet Bilda, PMU InterLife och Rättvisenätverket SPEAK.

Läs mer på www.skr.org/globalaveckan ■

Musikindustrins framtid i Borlänge

► ”Vilka är morgondagens aktörer i musikbranschen?” Den frågan och många fler kommer att diskuteras på *FastForward* 30 juni på festivalen *Peace & Love* i Borlänge. *FastForward* är en del av musikkonferensen *Trigger*, som även förra året var med på *Peace & Love*.

Förra året var en givande träff där nyckelpersoner från musikbranschen fick en chans att öppet och avslappnat diskutera musikindustrin och dess framtid. Det är ett bra tillfälle för musikintresserade, musikskapare och bandmedlemmar att få möta några av branschens ledande aktörer. Man kommer att kunna diskutera kreativitet, produktion, distribution, skivbolag, licensiering, marknadsföring, pr, digitala möjligheter och mycket mycket mer.

Patrik Larsson, Headlock Management, är moderator, och på scen syns bland annat Åsa Carild från Nokia Music, Carl-Marcus Gidlöf från Despotz, Michael Blair, Anders Hjelmtoft från Export Music Sweden och en representant från X5 Music Group, en av Sveriges ledande digitala distributörer.

För mer information, kontakta Daniel Olsson: daniel.olsson@bilda.nu. Läs mer om *FastForward* på nätet: www.fastforward.pro ■

Kultur som friskvård i Västerbotten

► Västerbottens läns landsting tar greppet om stressen och inför kultur som friskvård i ett forskningsprojekt som kallas *Med mina händer*. Med pengar från Kultur- och socialdepartementen har landstinget vänt sig till bildningsförbunden och Bilda var inte sena att haka på.

Hundra personer som lider av stressproblematik ingår i studien, femtio får gå på föreläsningar om stress och femtio får gå i en Bildacirkel som bland annat handlar om rofyllt måleri.

Bildterapeuten Sara Petersson håller i cirkeln som nu pågått i fyra veckor av sju. Deltagarna träffas en gång i veckan under tre timmar.

– Jag försöker skapa en välkomnande miljö med svag avkopplande musik och tända ljus. Vi börjar med att fika och övergår sedan till de lekfulla övningarna. Det gäller att få bort krav och prestation. Till exempel kan vi någon gång måla tillsammans på ett stort papper, en annan gång måla med fel hand eller använda en kartongbit eller legokloss att måla med.

Deltarna får också arbeta med olika material som akryl, papper, akvarell, lerklump.

När cirkeln är slut efter sju gånger kommer ett blodprov tas på deltagarna. Man mäter stresshormonet kortisol och jämför med det prov som togs innan cirkeln började. Slutligen kan man jämföra de två försöksgrupperna med varandra.

Och få svar på hur väl kultur står sig som friskvård. ■

Studiecirkel om ortodoxa kyrkans tro, lära och liv

► I höst erbjuder Studieförbundet Bilda en introduktionscirkel till den ortodoxa kyrkans tro, lära och liv på flera platser i Sverige.

– Det är en introduktion som vänder sig till en intresserad allmänhet, berättar Joachim Främberg, konsulent på Bilda Öst och ledare för kursen. Vi har märkt att det finns en stor efterfrågan. Cirkeln är intressant för många människor. Om man säger så här: protestantism och katolicism, som de flesta känner till, svarar på samma fråga men med olika svar. Ortodoxin ställer helt andra frågor, och ställer allt på ända. Att delta i den här cirkeln är ett sätt att lära nytt på många sätt.

Det började med att introduktionscirkeln arrangerades i Stockholmsområdet. Framöver blir det cirkel i Örebro, Stockholm, Göteborg, Linköping, Kalmar och Uppsala.

– Det är en väldigt spridning på dem som anmäler sig. Framst folk med kyrklig anknytning, men också andra.

Studiecirkeln, som äger rum på kvällstid, utgår från Kallistos Wares bok *Den ortodoxa kyrkan*.

För mer information, kontakta Joachim Främberg: 08-727 18 03, eller joachim.framberg@bilda.nu. ■

Samtal pågår – utställning i kyrkorum

► Under Bildas förbundsstämma 28–29 maj i Missionskyrkan, Uppsala, visas utställningen *Samtal pågår*. Konstnären Kajsa Haglund är initiativtagare och har samlat en rad konstnärer:

– Rubriken *Samtal pågår* är viktig för oss, berättar hon. Vi önskar att samtal uppstår mellan besökare i kyrkorummet och konstverken, mellan våra konstverk och den befintliga konsten i kyrkorummen och också mellan konstverken i sig själva. Tanken är också, om möjligt, att alla som arbetar i kyrkorummen kan placera om konstverken, så att nya samtal uppstår.

De olika verken tar upp flera olika ämnen; ofta med ett stort allvar i botten.

– Jag har gjort små bilder av barnsoldater, berättar Kajsa. Barnen kidnappas, säljs och hjärntvättas till att bli soldater. Barn som skulle få gå i skolan, vara älskade av sina familjer och sammanhang. Om jag som konstnär tycker att jag hittar en form för ett svårt ämne, så gör jag det så modigt som jag kan. Om vi samtalar om dessa barn, så gör vi dem synliga och jag tror att vi därigenom kan hjälpa dem.

Till Uppsala kom utställningen närmast från Visby domkyrka. I höst vandrar den vidare till Skara domkyrka, och sedan till Svenska kyrkan i London och Svenska kyrkan i Paris. Utställningen genomförs med stöd från Växjö Domkyrka, Visby Domkyrka och Studieförbundet Bilda. ■

Några av verken från *Samtal pågår*:

Ovan: *Marias sju ansikten*, Annica Danielsson Almén, keramiska reliefer

Ovan t v: *Maria är alla kvinnor och alla barn är heliga*, Kajsa Haglund, målningar, plexi

Ovan t h: *Huvudlöst*, Karin Tiberg, bronsskulptur

Nedan t v: *Beginning and end*, Eva Ryn Johannissen, olja på duk

Nedan t h: *Att låta sig drabbas*, Olof Hellström, bronsskulptur

Bild: Kajsa Haglund

Ett unikt sällskap på en unik resa

► Bredvid mig på bussen sitter anba Abakir. Han har sin Iphone i fickan, kameran i ett band om halsen, laptopen i knäet och i handen en liten diktafon. Han spelar in min röst när jag läser högt ur grundboken i svenska för invandrare. Vi tar oss igenom avsnitt för avsnitt. Anba Abakir är biskop i den koptiska kyrkan i Sverige. Närmast kommer han från USA och Kanada, innan dess levde han några år i Förenade Arabemiraten. Nu bor han i Södertälje där kopterna nyligen övertagit en kyrka av Syrisk-ortodoxa kyrkans ärkestift. Lokalen har tidigare ägts av en baptistförsamling. Av Södertäljes befolkning är minst 35 % orientaliskt kristna. Mitt i stan och i myllret av människor med olika tro och olika kultur öppnar Bilda Öst nya lokaler. I Södertälje påbörjas också bygget av ett centrum för östkyrklig bildning.

Tillbaka till bussen som rullar vidare på Moskvas gator medan jag läser in avsnittet om bestämd form singularis. Vi varvar med "fylleriuppgifter" och svenskan blandas med engelska och arabiska för att reda ut grammatiken och ordens betydelse. I bussen finns Bildas och de bysantinska och orientaliska kyrkornas delegation, som är i Moskva för att möta den Rysk-ortodoxa kyrkan. Biskopar, präster och medarbetare i Bilda, en brokig skara där olika språk, kultur tradition och tro blandas. Vi är ett unikt sällskap som gör en unik resa. En delegation med representanter från både den bysantinska och den orientaliska ortodoxa kyrkan har aldrig någonsin besökt Moskvapatriarkatet tidigare.

Första morgonen deltar vi i frandret av den gudomliga liturgin i Ärkeängels katedral, en av de vackra kupol-

klädda kyrkorna i hjärtat av Kreml. Efter liturgin överlämnar biskop Abakir och Ehab Rafael en koptisk ikon målad i Egypten till patriark Kirill. Ett par dagar senare går det att läsa om händelsen i dagstidningar i Kairo och se händelsen på koptisk television. Biskop Abakir förmedlar nyheter och bilder blixtnabbt.

En delegation med representanter från både den bysantinska och den orientaliska ortodoxa kyrkan har aldrig någonsin besökt Moskvapatriarkatet tidigare.

Dagarna är fyllda av möten, besök i kloster och katedraler. Berättelserna om spiritualiteten, ikonerna, helgonen och den ryska historien blir fler och fler och vävs samman till en större bild och ett sammanhang som vidgar perspektiven och fördjupar insikten. Mötet med ikonerna påminner mig om Fjodor Dostojevskijs ord – "skönheten kommer att rädda världen". Bilden utvidgar världen och mina sinnen.

När resan närmar sig sitt slut är vulkanutbrottet vid Eyjafjallajökul ett faktum. Om gemenskapen möjligen var något trevande i början så har gemensamma upplevelser, samtal och våra försök att ta oss från Moskva skapat en stark närhet till varandra. Resan blir förlängd medan vulkanaskan ställer in flygningarna i Europa. Biskop Abakir passar på, vi sitter i trappor och på fönsterbänkar och nyttjar alla tillfäl-

len att införliva mer av svenska språket.

Ytterligare en dag i Moskva ger tid till Historiska museet och jag och några till vandrar genom forntidshistoria, medeltid och in i 1900-talet medan vi utbyter tankar, reflekterar tillsammans. Till slut lämnar vi Moskva med nattåg för att ta oss till Helsingfors. Som grupp har vi fått en egen vagn och skritten och

samtalen fortsätter. Nattågets normalt fyra vagnar har utökats till femton. När vi efter 14 timmar rullar in på stationen i Helsingfors möter den ryska ortodoxa kyrkan i Finland oss med buss, tar oss till Guds Moders beskyddares kyrka och bjuder på vällagad lunch, värme och omsorg.

Sista middagen sitter vi runt bordet på Silja Line på väg till Stockholm. Flera korta, varma och ödmjuka tal berättar om resans stora betydelse, om respekten för varandra och om viljan att fortsätta bildningsäventyret tillsammans. Vi har blivit människor för varandra. Jag går av båten med ett koptiskt kors från anba Abakir i fickan, och med insikterna från en oförglömlig bildningsresa och nyvunna erfarenheter som svensklärare.

Kerstin Enlund, förbundsrektor

Så typiskt svenskt

När människor träffas, som inte brukar träffas, uppstår nya idéer och nya insikter. Ett slags korsbefruktning som utvecklar inte bara personerna som deltar, utan hela samhället. En sådan blandning är oerhört viktig för en väl fungerande demokrati.

Studieförbundens verksamhet fungerar precis så. Varje år möts miljontals människor för att dela med sig av kunskaper, utbyta synpunkter och diskutera åsikter. Här får alla tycka precis vad de vill, och vara beredda på mothugg. Formerna kan vara en kurs eller en studiecirkel i måleri eller italienska, i botanik eller politik. Det kan vara en debatt, en teaterpjäs eller en konsert. Men effekten är alltid densamma: Vi lär känna varandra och fördomar försvinner.

Möten och kunskap är det bästa vaccinet mot främlingsfientlighet. Därför är folkbildning bra för svensk demokrati.

Så typiskt bra!

Läs gärna mer på www.studieforbunden.se.